

BOTANICUM

KASVITIETEEN TIEDOTUSLEHTI • 2/2019 • 22.2.2019

Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskusmuseon Luomuksen kasvitieteen yksikkö
sekä Viikin kasvibiologia

Vastaava päätoimittaja Marko Hyvärinen (@helsinki.fi), toimittaja Leena Helynranta (@helsinki.fi)

LUOMUS

LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

Henkilökunta uutisia

- **Sanna Laine** on vakinaistettu museomestariksi Luomukseen 1.2. Ensimmäiset kolme vuotta hän työskentelee LuKen luovuttaman herbaarion sienikokoelman liittämisessä ja Suomen Akatemian FIRI-hankkeessa digitoimassa Brotheruksen sammalkokoelmaa. Sanna kuuluu digitointitiimiin, mutta työskentelee entisellä paikallaan Kasviksella huoneessa 113.
- **Jari Oksanen** on Kasvitieteen yksikön uusi emeritus. Jari on vastikään eläköitynyt professorin tehtävästä Oulun yliopistosta ja on erikoistunut monimuuttuja-analyysihin sekä R-ohjelmien ja ordinaatiomenetelmien kehittämiseen.

Laine

Oksanen

Vierailija

11.2.–1.3.

Denis Melnikov, Venäjä, Pietari, Komarov Botanical Institute. *Taxonomy of Lamiaceae*. Yhteyshenkilö Alexander Sennikov.

Melnikov

Matkoilla

26.2.

Heli Fitzgerald, Viro, Tallinna, Ministry of Rural Affairs, Estonian crop wild relative conservation planning workshop by Estonian Crop Research Institute. Esitykset: *Importance of crop wild relatives, Main steps for national CWR conservation, Nordic and Finnish CWR project results*.

Kevään kollokviot

Kasvitieteen kollokviot järjestetään **torstai-iltapäivisin kello 14.00–15.00** (ellei toisin mainita) Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa. Kahvin voi hakea mukaan toisen kerroksen kahvihuoneesta. Järjestäjänä toimii yksikön johtaja **Marko Hyvärinen**, marko.hyvarinen(@)helsinki.fi.

- 27.2. (huomaa: **keskiviikko** / note: **on Wed**) Intendentti **Otto Miettinen**: *Kaakkois-Aasian sademetsät – tutkimusmahdollisuuksia biodiversiteetin keskiossa / Southeast Asian rainforests – research opportunities in biodiversity hotspots*.
- 14.3. Projektikoordinaattori **Heli Fitzgerald**: *Conservation of Crop Wild Relatives in Nordic Countries*.
- 28.3. Vanhempi tutkija **Terhi Rytteri** (Syke): *Uudet lajien ja luontotyyppien punaiset kirjat ilmestyneet*.
- 11.4. **Niko Johansson**: *Biologian olympiotoiminta Suomessa / Finland in the International Biology Olympiad*. (Niko on Skotlannin Aberdeenin yliopiston Bachelor of Science in Biological Sciences ja suorittaa siviilipalvelustaan Kasvitieteen yksikössä).
- 25.4. Avoin
- 9.5. Avoin
- 23.5. **John McCarthy**: *On lichens of Newfoundland and Labrador* (title to be specified).

Uusia julkaisuja

Alanko, P. 2019: Unohdetut kasviaarteet. Jalokiurunkannus, yllätys Siperiasta. — Viherpiha 1/2019: 6.

Alanko, P. 2019: Unohdetut kasviaarteet. Kevätvuohenjuuri. — Viherpiha 2/2019: 6.

Dillen, M., Groom, Q., Chagnoux, S., Güntsch, A., Hardisty, A., Haston, E., Livermore, L., Runnel, V., **Schulman**, L., Willemse, L., **Wu**, Z. & Phillips, S. 2019: A benchmark dataset of herbarium specimen images with label data. — Biodiversity Data Journal 7: e31817. <https://doi.org/10.3897/BDJ.7.e31817>

Fitzgerald, H., Palme, A., Asdal, Å., Endresen, D., Kiviharju, E., Lund, B., Rasmussen, M., Thorbjörnsson, H. & Weibull, J. 2019: A regional approach to Nordic crop wild relative in situ conservation planning. — Plant Genetic Resources: Characterization and Utilization. 1–12. <https://doi.org/10.1017/S147926211800059X>

Gargiulo, R., Pironon, S., Zheleznaya, E., Sanchez, M.D., Balázs, Z.R., Podar, D., Wilkinson, T., Jäkäläniemi, A., Kull, T., **Väre**, H. & Fay, M.F. 2019: Phylogeography and post-glacial dynamics in the clonal-sexual orchid *Cypripedium calceolus* L. — Journal of Biogeography 2019: 1–13. <https://doi.org/10.1111/jbi.13528>

Heiskanen, V. 2019: Härmäsieniä (Erysiphales) kartoittamassa Kumpulan kasvitieteellisellä puutarhalla. — Kasvinsuojelulehti 52: 19–27.

Kurtto, A. 2018: Vieraskasvilajit Suomen arktisella alueella & Kasviston vieraslajit Suomessa napapiirin pohjoispuolella – alustavaa tarkastelua. — Julkaisussa: Huusela-Weistola, E., Pouttu, A. & Urho, L. (toim.), Vieraslajit Suomen arktisella alueella. Esiselvitys. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 63/2018. S. 43–64 & 70–77.

Luonnonvarakeskus. Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-672-8> ●●● Osana Arktisen neuvoston vieraslajistrategian toimeenpanoa selvitetiin vieraslajeja koskeva lähtötilanne Suomen arktisella alueella, joka tässä yhteydessä tarkoittaa napapiirin pohjoispuolta. Suomi on Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa 2017–2019.

Kurtto, A., & Uotila, P. 2019: New combinations in the vascular flora of Finland, in the genera *Spinulum*, *Oxybasis* and *Potentilla*. — Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica 95: 36–39. <https://journal.fi/msff/article/view/79467>

Launis, A., Pykälä, J., Van den Boom, P., Sérusiaux, E. & Myllys, L. 2019: Four new epiphytic species in the *Micarea prasina* group from Europe. — The Lichenologist 51(1): 7–25. <https://doi.org/10.1017/S0024282918000555>

Niskanen, A. K. J., Niittynen, P., Aalto, J., Väre, H. & Luoto, M. 2019: Lost at high altitudes: Arctic and endemic plants under threat as climate warms. — Diversity and Distributions 2019: 1–13. <https://doi.org/10.1111/ddi.12889>

Pääkkö, E., Mäkelä, K., Saikkonen, A., Tynys, S., Anttonen, M., Johansson, P., Kumpula, J., Mikkola, K., Norokorpi, Y., Suominen, O., Turunen, M., Virtanen, R. & Väre, H. 2018: Tunturit. — Teoksessa: Kontula, T. & Raunio, A. (toim.), Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018, s. 759–884. Suomen ympäristökeskus & ympäristöministeriö, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4819-4>

Sablok, G., Amirouzeff, A., He, X., Hyvönen, J. & Poczai, P. 2019: Sequencing the plastid genome of giant ragweed (*Ambrosia trifida*, Asteraceae) from a herbarium specimen. — Frontiers in Plant Science 10: 218.

Salo, V. 2019: Parasiittiset piensienet: härmäsienet – Erysiphales, ruoste- ja tuhkiosienet – Pucciniales ja Microbotryales, nokisienet – Ustilaginomycetes (ml. muutama entinen nokisieni). — Julkaisussa Suomen Lajitietokeskus: Lajiluettelo 2018. Suomen Lajitietokeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto, Helsinki.

Sennikov, A., & Kurtto, A. 2019: The taxonomy and invasion status assessment of *Erigeron annuus* s.l. (Asteraceae) in East Fennoscandia. — Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica 95: 40–59. <https://journal.fi/msff/article/view/79497>

Esiintymisiä

von Bonsdorff, Tea ja Väre, Henry: *Ihminen ja 42 050 muuta lajia*. Haastattelu, Suomen Luonto 2/2019

Taponen, Ari: *Helsingin kasvimuseo, Christian Stevenin kasviaarteet*. Haastattelu, TV1, Luonto lähellä, 4.2. <https://areena.yle.fi/1-50061182>

Rikkinen, Jouko: *Avokado ei ole ilmaston ystävän ruokaa*. Haastattelu, Radio Suomen Päivä, 18.2. <https://areena.yle.fi/1-50037402> (haastattelujakso aikavälillä 03:40–10:57).

Rikkinen, Jouko: *Maailman kauneimmat metsät*. Esitelmä, Kameraseuran Maisemakuvaajien helmikuun kokous 20.2. Kameragalleria, Eerikinkatu 46.

□ Museomestari Ari Taponen perehdyttää luontotoimittaja Paul Segersvärdin Stevenin kuvaamaan *Beta macrorrhizan* tyyppinäytteeseen.

Kirjallisuutta tarjolla

Joudun lähivuosina rajusti supistamaan kirjastoani. Jos joku on kiinnostunut alla olevista julkaisusarjoista, olen valmis luopumaan niistä. Julkaisu löytyvät Helsingistä. Ota yhteyttä! — *Björn Federley*, puh. 040 510 0542, bjorn.beati(at)federley.com

- Luonnon ystävä / Luonnon tutkija vuodesta 1900 alkaen (alkuvuosina aukkoja)
- Suomen Luonto vuodesta 1941, lähes täydellinen
- Finlands Natur vuodesta 1941, lähes täydellinen
- Dendrologian Seuran Tiedotuksia / Sorbifolia vuodesta 1970, täydellinen
- Societas pro Fauna et Flora Fennican julkaisusarjoja
 - Notiser ur Sällskapet pro Fauna et Flora Fennica förhandlingar, muutamia niteitä
 - Meddelanden af Societas pro Fauna et Flora Fennica, täydellinen
 - Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica, täydellinen paperipainos (osittain sidottu)
 - Acta Societatis pro Fauna et Flora Fennica, täydellinen
 - Acta Botanica Societatis pro Fauna et Flora Fennica, viimeiset vuodet puuttuvat (osittain sidottu)
 - Flora Fennica 1-6
- Notulae Entomologicae 1921–1989 (Helsingin hyönteistieteellisen yhdistyksen julkaisusarja)

Puutarhan ystävien kevätkokous 21.3.

Kasvitieteellisen puutarhan ystävät ry:n kevätkokous pidetään **torstaina 21.3. kello 17.30** Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa (Kaisaniemenranta 2, Unioninkatu 44, Helsinki).

Sääntömääräisen kevätkokouksen asialistan käsittelyn jälkeen kokouksesitelmän pitää **Teija Alanko**:

Puutarhahistoriaa ja kasviarkeologiaa Helsingissä. Tarjolla myös pullakahvit! Seuran jäsenet ja kaikki

muutkin kiinnostuneet ovat tervetulleita kokoukseen!

Kaisaniemen pistiäiskartoitus

Museomestari **Juho Paukkunen** kartoitti kesällä 2018 Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan pistiäisiä. Hän piti 6.2. Luomus-seminaarissa kartoituksesta esitelmän.

Most abundant species

Ten most abundant species (79 % of all aculeate individuals)

- 1) *Bombus terrestris* 539 exx. (Apidae)
- 2) *Apis mellifera* 430 exx. (Apidae)
- 3) *Bombus lapidarius* 336 exx. (Apidae)
- 4) *Anteon* 241 exx. (Dryinidae)
- 5) *Dolichovespula saxonica* 103 exx. (Vespidae)
- 6) *Vespa vulgaris* 78 exx. (Vespidae)
- 7) *Aphelopus* 76 exx. (Dryinidae)
- 8) *Andrena haemorrhoa* 67 exx. (Andrenidae)
- 9) *Osmia bicornis* 67 exx. (Megachilidae)
- 10) *Bombus hypnorum* 62 exx. (Apidae)

Bombus terrestris

Apis mellifera

Bombus lapidarius

Anteon

1) kontukimalainen	6) piha-ampiainen
2) tarhamehiläinen	7) pihtipistiäisten heimon suku
3) kivikkokimalainen	8) verimaamehiläinen
4) pihtipistiäisten heimon suku	9) rusomuurarimehiläinen
5) räystäsampiainen	10) kartanokimalainen

Kaisaniemen kasvihuoneet eivät kuuluneet tähän kartoitukseen. Niiden muurahaislajisto kannattaisi tutkia, sillä sieltä on aikoinaan kerätty *Nylanderia vividula*n tyyppinäyte.

**Botanicum 3/2019 ilmestyy 22.3.,
aineisto toimittajalle 20.3. mennessä**

Noteworthy species

Red-listed species

- Ectemnius cephalotes* (EN) 3 exx. (Crabronidae)
- Andrena minutula* (VU) 1 ex. (Andrenidae)
- Anthophora quadrimaculata* (NT) 1 ex. (Apidae)
- Crossocerus barbipes* (NT) 1 ex. (Crabronidae)
- Crossocerus congener* (NT) 1 ex. (Crabronidae)

lounaanhohkahukka

Other rare species

- Cotesia ferruginea* 1 ex. (Braconidae), 2nd obs. in Finland
- Psenulus schencki* 2 exx. (Psenidae), 2nd locality in Finland
- Perilampus aeneus* 4 exx. (Perilampidae), 3rd obs. in Finland
- Plastanoxus chittendenii* 1 ex. (Bethyidae), 3rd obs. in Finland

isokärpäshukka

Ectemnius cephalotes

Psenulus schencki

Perilampus aeneus

värkekiilupistiäisten heimon laji

Nylanderia vividula (Nylander, 1846)

Pekka Malinen, Luomus, CC BY-SA 4.0 via Laji.fi

